

SLOVENSKI

Direktor: Tudi Jannuba — odgovorni urednik: Sergej Vošnjak — Tiska skarna slovenskega poročevalca — Uredništvo: Ljubljana, Tomšičeva ulica 4, telefon 23-522 do 23-526 — Uprava: Ljubljana, Copova ul. 50-111, telefon 22-575 in 22-621 — Oglasiški oddelek: Ljubljana, Kardeljeva ulica 6, telefon 21-856, za ljubljanske naročnike 20-463 za zunanje 21-832 — Poštni predal 29 — Tek. račun NB 601-17-163 — Mesecna naročnina 140 din

Poročevalac

V mladi generaciji naše države živita

optimizem in požrtvovalnost pri delu v splošno korist

S V. KONGRESA LJUDSKE MLADINE JUGOSLAVIJE

Beograd, 8. marca. Pred za ključkom večerajšnjega popoldanskega zasedanja je kongres pozdravil v imenu Centralnega sveta Zveze sindikatov Jugoslavije Dragi Stamenković, ki je v svojem govoru obravnaval vprašanja iz življenja delavske mladine, o katerih so govorili v razpravi ter nekatere pereče probleme iz boja za pravilno razumevanje socialistične demokracije.

Dragi Stamenković je povedal kongresu, da je tudi Centralni svet Zveze sindikatov Jugoslavije svetoval sindikalnim voditeljem, naj razpravljajo o vprašanjih delavske mladine in da so bili že storjeni ukrepi za rešitev teh vprašanj. Naloga mladinskih organizacij je, da se vsak dan bori za rešitev naj- občutljivejših vprašanj v vsakem podjetju in da postavljajo svoje zahteve družbenim organom ter organom oblasti. Hkrati se morajo tudi sindikalne organizacije mnogo bolj zanimati za zaščito svojih članov in duhu spoštovanja zakonitosti in delavskih pravic.

V nadaljevanju svojega govora se je Dragi Stamenković pomudil pri vprašanju delavskega samoupravljanja in opozoril na nekatera aktualna vprašanja in nepravilno pojmovanje socialistične demokracije. Zlasti je omenil nepravilno stališče, češ da je mesto direktorja in mojstra, uradnika in inženirja že samo po sebi birokratsko. Moderna proizvodnja je nemogoča brez direktorja, prav tako kot orkester ne more uspevati brez dirigenta. Edino zdravilo proti birokratskim stremljenjem je svobodno razpravljanje in kritika. Samo tako pride lahko v celoti do izraza mnenje delavcev in se izčrpajo pozitivne sile

v delavskem razredu. Pri tem morajo imeti odločilno vlogo mladi delavci in mladina. Da pa bodo, to lahko dosegli, se morajo gospodarsko izobraževati in pridobiti splošno kulturo. Poleg tega bodo morali mladi delavci več sodelovati pri delu sindikatov, da se prepreči, razne nepravilnosti pri izvajanju delavske zakonodaje.

Danes je V. kongres Ljudske mladine nadaljeval delo. V do poldanske diskusiji so v glavnem obravnavali vprašanje vsake mladine. Pred začetkom razprave je predsedujoči pozdravil Veljko Zekovića, člana CK ZKJ in sekretarja zveznega izvršnega sveta.

Kongresu je sporočil pozdrave vodja mladinske sekcije oddelka za izobrazbo UNESCO Pierre François. Zahvalil se je (Č) Ljudske mladine Jugoslavije za povabilo in za pozornost, ki jo uživa. Dejal je, da so ga navdušile manifestacije, ki jih je videl na kongresu, in pripomnil, da računamo UNESCO, zlasti pa njegova mladinska akcija na pomoč Ljudske mladine Jugoslavije pri svojem delu za razvoj medsebojnega obveščanja in medsebojnih obiskov mladine.

Književnik Dobrica Čosić je izrazil svoje mnenje o nekaterih vprašanjih mladih ljudi ter podaril zlasti naslednje: »Z marsičem nismo zadovoljni, marsikaj nam še manjka. Tega ne skrivamo pred nikom, o tem govorimo in pišemo. Ne sramujemo se svoje zaostalosti, ker smo tega sodočniki najmanj krivi.«

»Najbistvenejše v življenju mladega rodu pa je, da se s fanatizmom vztrajnostjo bori za odpravo zaostalosti in primitivizma vsake vrste. Mladi Jugoslovani in Jugoslovanke niso obupani, niso črnogledi, niso utrujeni niti malodušni. Optimizem, požrtvovalnost pri delu v splošno korist, za srečo države, za srečo vseh živi v mladi generaciji naše države. Posebno ponosni smo na dejstvo, da naš boj in naše delo presegata okvir narodnega preporoda in napredka. V naši državi se uresničuje socialistična demokracija, ki je ideal in smisel našega življenja. Jugoslovani smo se pod vodstvom Tita resno in predano lotili izvajanja socialistične demokracije. S tem je dobil mladi rod naše domovine ideal, za katerega je vredno živeti in umreti.«

Vlado Selimir, delegat iz Ljubljane, je v razpravi dejal: »V Sloveniji smo že leta 1948 organizirali tako imenovane izobraževalne tečaje za vaško mladino, ki jih je obiskovalo nad 45.000 mladincev. Ker pa je bil način dela v teh tečajih precej nesistematičen, tako da mladina ni mogla dobiti znanja, ki bi omogočilo dvig storilnosti dela v kmetijstvu, je bila dana pobuda za ustanovitev kmečkih gospodarskih šol, ki bi trajale od dveh do treh let. V Sloveniji imamo že okrog sto takih šol z nad 3.000 učenci. Pri nas prevladuje mnenje, da bi morale biti te šole obvezne za vso vaško mladino.«

Dopolnilne je kongres izvolil komisijo, ki bo pripravila načrt resolucije o delu z vaško mladino. Na predlog Stojana Bjelajca je kongres sprejel besedilo pozdrava udeležencem mladinskih delovnih akcij ter sklep o razdelitvi spominskih znakov udeležencem pri delovnih akcijah. Te znake bodo dobili kot priznanje za požrtvovalno delo pri graditvi države vsi mladinci in mladinke, ki so sodelovali najmanj petkrat na mladinskih delovnih akcijah.

Na začetku popoldanskega zasedanja je kongres sprejel resolucijo o učencih v gospodarstvu, v kateri ugotavlja, da so dali delavsko samoupravljanje in novi družbeni odnosi realno podlago za vsestranski razvoj učencev. Nadaljnji razvoj našega gospodarstva in delavskega samoupravljanja zahtevata visoko kvalificirane in vsestransko izobražene delavce, ki bodo lahko upravljali sodobna proizvodna sredstva. Zato je potrebna večja usmeritev k ustanavljanju industrijskih šol. Nujno je tre-

ba določiti značaj posameznih šol, obdelati vsebino in odnos teoretičnega ter praktičnega pouka in izdelati boljše učne načrte in programe. Poleg tega je treba pravilne rešiti vprašanje ekonomskega položaja učencev v gospodarstvu in z gospodarskimi ukrepi zagotoviti njihov dotok v industrijo in obrt, zlasti in stroke, v katerih primanjkuje strokovne delovne sile. Podjetja morajo omogočiti ustanovitve posebnih skladov za šolanje strokovnih kadrov. Z boljšim nagrajevanjem mojstrov, inštruktorjev in učiteljev naj se doseže, da se bodo bolj zanimali za delo z učenci.

Resolucija poudarja, da je treba začeti odločnejšo borbo proti brezbrzičnosti in birokratskemu odnosu do učencev v gospodarstvu pri posameznih organih oblasti in podjetjih ter proti izkoriščanju in zlorabljanju delavskega naraščanja pri zasebnih obrtnikih. Dosledneje je treba izvajati zakone in uredbe, ki se nanašajo na učence v gospodarstvu. Spremeniti je treba tudi uredbo o učencih v gospodarstvu.

Resolucija poziva državne upravne organe, delovne kolektive, delavske svete, zbornice proizvajalcev in družbene organizacije ter sindikate, da se zavamejo za rešitev teh vprašanj in vzgojo delavskega naraščanja. Po sprejetju resoluciji so nadaljevali razpravo o referatu Milijana Neoričića. Kongres je nato sprejel besedilo pisma na prosvetne delavce Jugoslavije, v katerem se zahvaljuje prosvetnim delavcem za vzgojo in izobrazbo mladega rodu in izraza prepričanje, da bodo prosvetni delavci storili vse, da bo šola središče vsestranske vzgoje in izobrazbe mladine.

Nato je kongres pozdravila Rožica Počkaj v imenu napredne mladine Trsta. Kongres je nato pozdravil g. Guy Penna, zastopnik Nacionalne unije francoskih študentov, ki je v svojem govoru poudaril, da je Unija francoskih študentov leta 1949 izstopila iz Mednarodne študentske zveze predvsem zato, ker je izvršni odbor te organizacije brez kongresa izključil organizacijo jugoslovanskih študentov. Francoska Unija študentov od leta

1949 ne sodeluje pri nobeni dejavnosti Mednarodne študentske zveze in ne bo sodelovala, dokler le-ta ne bo priznala svoje napake, ki jo je napravila s tem, da je izključila Jugoslavijo iz Zveze.

Nato je uradno povabil Ljudsko mladino na kongres Nacionalne unije študentov Francije, ki bo 7. aprila v Rouenu.

Predsednik republike Josip Broz Tito odpotoval na prijateljski obisk v Vel. Britaniji.

Beograd, 9. marca. Večera je odpotoval na prijateljski obisk v Vel. Britanijo predsednik republike Josip Broz Tito. V spremstvu predsednika so Koča Popović, državni sekretar za zunanje zadeve; dr. Ales Bebler, državni podsekretar za zunanje zadeve; viceadmiral Josip Cerni; pooblaščen minister dr. Sloven Smolčak; generalni major Miloš Sumonja.

Milijan Neoričić govori na V. kongresu

Razgovori v Washingtonu so končani

Obe vladi sta izdali skupno sporočilo o poteku političnih in gospodarskih razgovorov

Washington, 8. marca (UP). V skupnem sporočilu o razgovorih med ministroma za zunanje zadeve ZDA in Vel. Britanije, ki je bilo objavljeno danes, je rečeno, da sta ministra razen ekonomskih in finančnih problemov pretresala tudi razvoj mednarodnega političnega položaja od začetka februarja, ko sta se Dulles in Eden srečala v Londonu, pa do danes.

Sporočilo pravi dalje, da sta ministra izmenjala gledišča v zvezi z nastalim položajem v Sovjetski zvezi.

Tako ameriška kot britanska vlada sodita, da je treba pogodbo za evropsko obrambno skupnost čimprej ratificirati. Glede perzijskega vprašanja ZDA in Vel. Britanija menita,

da so bili britanski predlogi za rešitev petrolejskega spora upravičeni in pravični. Sporočilo pripominja, da bo dobila Perzija, če bo sporazum dosežen, kredite za kritje najnujnejših finančnih potreb. Ameriška vlada je pripravljena odobriti Iranu kredit sto milijonov dolarjev. Iran bo obdržal nadzorstvo nad svojo petrolejsko industrijo in bo vodil lastno petrolejsko politiko.

Dulles in Eden sta proučila tudi položaj na Daljnem vzhodu. Še enkrat sta potrdila, da je treba preprečiti izvoz strateških potrebščin na Kitajsko. Vel. Britanija je sklenila storiti nadaljnje korake, da ne bo dovo lila ladjam sovjetskega bloka ali drugih držav, ki vozijo strateško blago na Kitajsko, oskrbovanje in nakladanje v britanskih pristaniščih. Vlada ZDA in Vel. Britanije bosta skušali doseči v ta namen tudi podporo drugih pomorskih in trgovskih držav.

V okviru aranžmajev za skupno obrambo je bilo sklenjeno, da ZDA lahko uporabljajo oporišča v Vel. Britaniji. Poleg tega je bil potrjen tudi svoječasni sporazum, da bo uporaba teh oporišč predmet skupnega odobrenja britanske in ameriške vlade.

V posebnem sporočilu o finančnih in ekonomskih razgovorih med britanskim ministrom za finance Buttlerjem in ameriškim funkcionarji, ki so ga izdali v Washingtonu je rečeno, da se obe vladi v celoti strinjata s tem, da

je rešitev ekonomskih problemov bistveno važna za varnost in blaginjo.

Ameriška in britanska vlada, je rečeno v sporočilu sta se zedinili da so mednarodna politika, svobodnejša trgovina in postopna odprava plačilnih omejitev bistveni elementi plodonosnega ekonomske sistema Zahoda. Vlada ZDA namerava dati pobudo za večje zasebne investicije ameriškega kapitala v inozemstvu.

Sergej Prokofjev umrl

Moskva, 8. marca. Danes je umrl znani sovjetski skladatelj, pianist in dirigent Sergej Sergejevič Prokofjev, rojen leta 1891.

Glavno izobrazbo je Prokofjev dobil v petrogradskem konservatoriju. V javnosti je prvič nastopil leta 1907. Njegova bolj znana dela so: opera »Ljubezen treh oranž« (1919), opera na osnovi Tolstojev »Vojne in mir«, baler »Romeo in Julija«, Skitska simfonija ter zelo znana otroška skladba »Peter in volk«. Njegove opere so predvajali v Parizu, Berlinu, Bruslju, Moskvi, Leningradu, New Yorku, Chicagu itd. Prokofjev je tudi koncertiral v Evropi in Ameriki.

Kot znano je bil Prokofjev do leta 1934 v emigraciji, nato pa se je vrnil v Sovjetsko zvezo. Leta 1948. so ga v »Pravdi« napadli, češ da je skrenil z linije, l. 1951. pa je ponovno dobil Stalinovo premijo.

Reynaud na Koreji

Fusan, 8. marca (AFP). Predsednik finančnega odbora francoske narodne skupščine Paul Reynaud je prispel danes na Korejo. Med večdnevним bivanjem na Koreji bo imel Reynaud razgovore s predsednikom južnokorejske republike Sing Man Rihjem in s številnimi ameriški in južnokorejski osebostmi ter zastopniki Združenih narodov.

Vojaška konferenca v Honolulu

Washington, 8. marca (UP). Zvedelo se je, da bo prihodnji mesec na Honolulu vojaška konferenca o obrambi jugovzhodne Azije. Na konferenci bodo zastopniki ZDA, Vel. Britanije, Francije, Avstralije in Nove Zelandije. Na dnevnem redu bo tudi poročilo o nedavnih razgovorih med maršalom Juinom in generalom Markom Clarkom o koordinaciji obrambe Daljnega vzhoda.

Poskusi z atomskim topom

Washington, 8. marca. Sredi tega meseca bodo začeli v eksperimentalnem poligonu v Nevadi s serijo eksperimentov z atomskim orožjem. Komisija za atomsko energijo je sporočila, da bodo pri tej priložnosti prvič izstrelili iz atomskega topa kalibra 280 mm projektil, čigar eksplozijo povzročijo nuklearne reakcije. Eksplozijo atomske bombe, ki bo preskušena 17. marca, bodo prenašali po dveh televizijskih mrežah.

Perspektivni plan za razvoj turizma v Sloveniji

Na sobotni tiskovni konferenci je predsednik Turistične zveze Slovenije Albert Jakopič, član Izvršnega sveta Ljudske skupščine Slovenije izjavil, da bodo te dni končali načrt desetletnega perspektivnega plana za razvoj turizma v Sloveniji. Po tem planu bo turizem v republiškem gospodarstvu zavel tretje mesto, se pravi takoj za industrijo in živinorejo. Pripomnil je, da ima Turistična zveza Slovenije 47 turističnih zdru-

ženj, namen pa je, da bi jih ustanovili v vseh mestih republike.

Letošnje priprave za turistično sezono v Sloveniji so se razen na znana letovišča, kot so Bled in Gorenjska, Rogaška Slatina in druga, razširile tudi na več drugih krajeh v raznih delih republike (na Stajerskem, v Slovenskem Primorju, na Dolenjskem itd).

V Sloveniji bodo letos hotelske cene, kakor vse kaže, precej nižje od cen v gostinskih penzionih na Jadranu.

Gorišek navdušil Švicarje

St. Moritz, 8. marca. Malokdo je pričakoval, da bo na mednarodnem študentskem prvenstvu v smučanju zasedel pr-

Na 80 metriški skakalnici v Planici so bile večeraj zaključene letošnje skakalne tekme (Glej poročilo na 4. strani)

Norvežanov in Fincev. Tako se je držal tudi v konkurenci. Pri prvem skoku je dosegel 60 m in je bil boljši od njega le Fincev Elonna z 62 m. Jugoslovan Dobrin je imel enako dolžino kakor Gorišek, v slogu pa je bil slabši od njega. Po prvi seriji so bili kandidati za zmagovalca Fincev Elonna, Norvežan Nylund in naš Gorišek. Fincev se je pognal 63 m, a je padel. Dolžina skoka Nylunda je znašala 61,5 m, medtem ko je Gorišek dosegel daljavo 63,5 m in s tem osvojil prvo mesto. Drugi naš tekmovalac Dobrin je dosegel daljavo 58,5 m, vendar po doskoku ni vzdržal ravnotežja in se je zato plasiral na osmo mesto. Na tekmovanju v skokih je sodelovalo 24 skakalcev.

Po končanem tekmovanju je na našenjem gledalcev Gorišek izvedel še ekshibicijski skok in se ponovno uveljavil s tem, da je izboljšal rekord skakalnice, ki ga je imel Avstrijec Sepp Bradl. Dosegel je dolžino 73 m. V alpski kombinaciji (smuk in slalom) je zasedel prvo mesto Švicar Rubi, za njim pa sta se zvrstila Avstrijca Bader in Jamnig. Izmed naših tekmovalcev se je v alpski kombinaciji plasiral le Dornič, ki je zasedel petnajsto mesto.

St. Moritz, 8. marca. Na današnjem tekmovanju v smučarskih skokih je Jugoslovan Gorišek s tesno razliko, za zmagovalcem zasedel drugo mesto. Plasirali so se: 1. Nylund (N) 211, 2. Gorišek (J) 210, 3. Gšricke (S) 202, 4. Staedler (S) 194, 5. Lingiaerde (N) 194, 6. Olonna (Finska) 193, 7. Schneider (S) 192, 8. Huber (S) 172 itd.

Bombni napad sredi Trsta

Neofašisti si pripravljajo izgovore za bodoče izgrede in napade

Trst, 8. marca. (Tanjug) Na sprevod pripadnikov tržaške neofašistične organizacije »Movimento sociale italiano« je bila danes dopoldne v središču Trsta vržena bomba. Atentator za se zdaj ni znan in policija še ni dala nobenega sporočila.

Sprevod neofašistov se je premikal od zborovanja, na katerem je govoril vodja italijanskih neofašistov De Marsanich. Na manifestante je bila vržena bomba, prav ko je sprevod prispel do sedeža iredentistične organizacije »Lega nazionale«, ki je poleg poslopja tržaške fronte neodvisnosti. Policija je takoj blokirala poslopje »Lega nazionale« in del ulice Corso, v katero ni dovolila dohoda.

Nekateri politični opazovalci

menijo, da so vrh bombo neofašisti sami, da bi imeli izgovor za neredne, na katere se pripravljajo za obletnico trojne deklaracije 20. marca. Kakor sodijo, je bila bomba prav zaradi tega vržena pred poslopjem neodvisnih. Manifestanti, ki jih je policija razgnala, so grozili z represaljami.

Jugoslovanska delegacija v Parizu

Pariz, 8. marca. (Tanjug) Davi je prispela v Pariz na prijateljski obisk francoski armadi jugoslovanska vojaška delegacija z generalnim polkovnikom

Praznik žena v Trstu in Koprščini

Trst, 8. marca. (Tanjug): Demokratske žene angloameriške cone STO Slovenke in Italjanke so proslavile sinoči mednarodni dan žena z več prireditvami. Prireditve in akademije so bile v tržaškem delavskem predmestju Skednju, kjer žive večinoma Slovenci, Sv. Vidu, Lonjeru, Bazovici in Plavljah. Proslave bodo imeli tudi danes v Trstu, Nabržini, Proseku, Saležu in Barkovljah. Sinoči je bila v narodnem gledališču v Koprju slavnostna akademija v zvezi s proslavo 8. marca, mednarodnega dneva žena. Tudi v drugih večjih krajih cone so proslavili 8. marec z akademijami in raznimi prireditvami. Večera se je udeležilo akademije v gledališču Tartini nad 1300 meščanov Pirana. Danes bodo antifašistke Pirana odprle razstavo fotografij,

ki bo pokazala njihovo delo od osvoboditve do danes. Koperske žene so imele spominsko svečanost v Skocijani pred spominsko ploščo dveh ženi, ki sta leta 1944 padli kot politični delavki pod fašističnimi rafali.

Naša gospodarska delegacija se vrača iz Turčije

Carigrad, 8. marca. (Tanjug): Jugoslovanska gospodarska delegacija je obiskala večeraj carigradskega vladnega namestnika g. dr. Fahredina Kerima Gekaya. Ko je pozdravil jugoslovanske delegate je dr. Gekay poudaril, koliknega pomena je utrjevanje gospodarskih zvez med Jugoslavijo in Turčijo za poglobljanje političnih zvez.

Jugoslovanska gospodarska delegacija se je udeležila nato seje Trgovske in industrijske zbornice, na kateri so razpravljali o možnosti za čimprejše izvajanje gospodarskega sporazuma med Turčijo in Jugoslavijo. Nocoj bo jugoslovanska gospodarska delegacija odpotovala v Jugoslavijo.

Priloge za pogreb v Moskvi

Moskva, 8. marca. Ob Stalinovem mrtnem ostro so danes imeli časno stražo člani prezidija vlade ZSSR za Malenkovičem na čelu. V Moskvo prihajajo tuje delegacije, ki bodo zastopale svoje države na pogrebu. Kitajsko delegacijo vodi ministrski predsednik Ču En Laj, vzhodnonemško Grotewohl, češkoslovaško Gottwald, bolgarsko pa Červenkov. Vlado ZDA bo zastopal ameriški odpravnik poslov v Moskvi. Pogreb bo jutri popoldne.

V Moskvo prihajajo tuje delegacije Dnevni zapovedi armadi in mornarici Komentarji zahodnega tiska

»New York Times« je zavrnil možnost, da bo prišlo do notranjih trenj, kajti Malenkovič je manjka sijo spolbožanstva, ki je Stalina dvignil na položaj izven vsake konkurence. Malenkovič je bil sicer Stalinova desna roka pri zasluževanju sovjetskih in drugih narodov.

Pariški »Monde« sodi, da bo nova vlada zastrila borbo proti notranjim »sovražnikom« in da bomo gesla o budnosti in enotnosti partije sedaj slišali večkrat kot kdajkoli prej. Glavna skrb novih sovjetskih voditeljev bo, da bodo utrdili svoj režim na znotraj, za kar potrebujejo dolgo obdobje miru na svetu.

Brezposelnost v Gorici

Trst, 8. marca (Tanjug): Po podatkih, ki so jih navedli v občinskem svetu za vso gorško pokrajino, odpade na nekaj več kot 24.000 zaposlenih oseb 11.500 brezposelnih. V mestu Gorici odpade na 5.700 zaposlenih oseb 2.500 brezposelnih. V tem številu brezposelnih ni vravnanih okrog 400 tekstilnih delavcev, ki so bili pred kratkim odpušteni iz predelnic v Podgori in Ronkav, med katerimi je mnogo Slovencev.

Novi ameriški krediti za Grčijo

Atene, 8. marca (Tanjug): Grški minister za koordinacijo gospodarskih resorsov Markezinis je izjavil sinoči, da sta se grška vlada in ameriška misija zedinili glede novih dolgoročnih kreditov zasebnim podjetjem v višini 10 milijonov dolarjev. Krediti bodo porabljeni za nove gospodarske investicije. ZDA so hkrati povabile Markezinisa na obisk v Ameriko, kjer bo proučil z ameriško vlado gospodarska vprašanja, ki zanimajo obe državi.

Preganjane v Španiji

Pariz, 7. marca (Tanjug): Po vesteh iz Španije skuša frankistično časnopisje, ki sploh ni objavilo aretacije znanih katalonskih socialističnih in sindikalnih prvakov, sedaj naslikati prijete kot člane skupine banditov, gonarjevalcev in goljufov. Kot vodjo te skupine navaja frankistično časnopisje Thomasa Centenea, ki ga je policija v Madridu zahrbno ubila, potem pa razglasila, da je storil samomor.

V španskih socialističnih krogih v Parizu so zelo v skrbeh za usodo drugih aretiranih socialističnih in sindikalnih prvakov. Med imeni, ki jih je našel Francov režim v sporočilu o aretaciji, ni imena znanega katalonskega sindikalnega voditelja Porcueraa enega izmed glavnih voditeljev katalonskega gibanja odstopa. Prijeli so ga skupaj z ostalimi ponoči med 22. in 23. februarjem in od tedaj o njem ni glasu.

Zboljšanje dela na hidrocentrali v Mostah

Danes so začeli na hidrocentrali v Mostah z betonskimi deli na 47-metrski pregradi. Dvignili jo bodo še za 4 m. Glede na to, da so turbine hidrocentrale 14 m pod vznožjem pregrade, bo to povečalo padec vode od 61 na 65 m. Uporabni učinek dveh agregatov za 7500 kw, ki obratujeta od 29. junija lani, se bo s tem povečal za 1000 kw oz. za 1360 konjskih moči. Z zvišanjem njem pregrade se bo hkrati povečal tudi akumulacijski bazen od 3.310.000 na 5.340.000 kubičnih metrov oz. za 61%. To povečanje rezervne vode v hidrocentrali je velikega pomena za ves elektroenergetski sistem Slovenije, zlasti ker bo ta hidrocentrala v prihodnje lahko učinkovitejše posredovala pri regulaciji različnih dnevne obremenitve kaloriki central. To bo ugodno vplivalo tudi na prihranek velikih količin premoga.

Dr. Papa je predaval na Dunaju

Dunaj, 8. marca (Tanjug): Sinoči je imel v dvorani dunajskega zdravniškega društva predavanje beograjski kirurg prof. dr. Papa. Poslušalci so sprejeli predavanje z velikim odobravanjem. Časopis »Die Welt« je objavil z velikim naslovom »Fantastična operacija pri zozevanju požiralnika« obširno poročilo s predavanja dr. Pape, ki ga imenuje nenavadno zanimivega in senzacionalnega. Izvajanja beograjskega kirurga, ki so bila dokumentirana z zelo posebnim filmom, bodo predmet najizvirnejše razprave dunajskih zdravnikov, poudarja časopis.

Zasedanje Varnostnega sveta

New York, 8. marca (UP): V sredo se bo sešel Varnostni svet, da bi proučil vprašanje novega generalnega sekretarja Združenih narodov. To mesto je bilo izpraznjeno zaradi ostavke Trygve Lieja, ki pa je izjavil, da bo opravljal to dolžnost do izvolitve novega generalnega sekretarja. Po dosedajšnjih neuradnih razgovorih kaže, da bo zelo težko doseči v Varnostnem svetu soglasje glede imenovanja.

Končno ga je doletela kazen za osem let ropanja

Veliko skrbi in škode je naredil in Jelovici v osmih letih neumiljenega ropanja — ropal je med divjadjo in čredami in nihče mu ni mogel do živga. Ni čudnega, da je bil tako požešen, saj je izredno veliko tehtal — ni manj kot 45 kg. Vsako leto so ga čakali in pogosto sledili, toda brezuspešno. To pot so se zbrali vsi lovec okoljskih lovskih dručin in z dobro organizacijo so volka izsledili; zasledovali so ga s smučmi in sklenili obroč. Tako so mu pričeli šteti zadnje ure.

Volc — težko vprašanje

Pod gornjim naslovom je bilo v lovskem kotičku Slovenskega poročevalca dne 8. februarja objavljeno krajše poročilo o volcih nadlogi na Kočevskem. Iz poročila je razvidno, da se volkovi pri nas tudi že plodijo in da se razširjajo vse bolj proti severu. Po tem poročilu so volkovi v lanskem zimskem letu čez 100 srnjadi in s tem povzročili našim loviščem neprecenljivo škodo. Ker pa se volkovi pojavljajo v vedno večjem številu, lahko zaključujemo, da bodo v letošnji zimi uničili še več srnjadi.

Tuška vojaška delegacija odpotovila v Francijo

Carigrad, 8. marca (Tanjug): Včeraj je odpotovala v Pariz turška vojaška delegacija, v kateri je okrog 20 višjih oficirjev. Delegacija bo sodelovala v pripravah za bližnje manevre obojestranskih sil Atlantskega pakta.

Turška parlamentarna delegacija je odpotovala v Indijo

Turška parlamentarna delegacija je odpotovala v Indijo, kjer bo ostala kot gost indijske vlade tri tedne.

Naše Primorje pričakuje letos okrog 70.000 tujih turistov

Za krožna turistična potovanja se je v tej sezoni prijavilo okrog 2500 gostov iz raznih držav. Prvi turisti iz Francije in Švice bodo prišli v našo državo med marca. Zlasti veliko število gostov pričakujejo iz Anglije, Zahodne Nemčije, Nizozemske in Danske. Dva švicarska turistična urada sta sklenila pogodbo z Jadransko slinjenko plovbo za prevoz turistov z našo najmodernejšo potniško ladjo »Partizanko«. Turistično potovanje od Benetk vzdolž Jadrana in grške obale do Pireja bo marca v dveh tednih s budo gosti ogledali mnoge jugoslovanske in grške turistične kraje. Okrog 50

Dancev želijo priti na Reko, v Dubrovnik, Sarajevo in Ljubljano. Gosti iz Avstrije se zanimajo za letovanje v manjših turističnih krajih Hrvaškega Primorja. Okrog 500 Avstrijcev bo prišlo na počitnice v Umag, Poreč, Ormiš, Mali Lošinj in Kraljevico. Letos lo uvedena novost za tuje turiste. Člani sredozemskega kluba iz Pariza pripravljajo v okolici Bučve tabornike za okrog 450 ljudi. Ker bodo gosti iz Francije prihajali v skupinah, ki bodo ostale po 3 tedne, računajo, da bo letos približno počitnice v tem taborniku okrog 4500 turistov.

Več skrbi za vojaško izpopolnjevanje rezervnih oficirjev v Novi Gorici

V Solkanu je bil ob veliki udeležbi članov redni občni zbor Združenja rezervnih oficirjev s področja mestne občine Nova Gorica. Na obnem zboru so poleg novega odbora in odbora časti izvolili tudi delegate za okrajni zbor rezervnih oficirjev, ki bo sredi marca v Novi Gorici. Ob zaključku zbora so rezervni oficirji sklenili, da se na mestnem področju ustanove sekcije s svojimi podoborbi, v katerih bo po en član upravnega odbora mestnega združenja. Take sekcije bi obstajale v Rožne doline, Kromberga in Ajsevici. Te sekcije so potrebne zaradi tesnejšega sodelovanja z rajanskimi enotami organizacije Zveze borcev in oddaljenosti, ki je čestokrat ovirala člane, da se niso mogli udeleževati strokovnega študija. Študij bodo sedaj organizirali po enotah, praktične vaje pa bodo skupaj. La-

ni je združenje imelo nekaj političnih in strokovnih predavanj, na katerih pa ni bila zadovoljiva udeležba iz že omenjenih razlogov in pa zaradi beganja s sestanka na sestank. Goriški rezervni oficirji se namreč tedensko udeležujejo študijskih sestankov, ki jih ima Zveza komunistov, na katerih tudi sami predavajo. Poleg tega sodelujejo je v raznih množičnih organizacijah in društvih.

Novi upravni odbor bi moral skupno z Mestnim komitejem ZKJ najti ustrezn način dela, da pride do polnega izražanja tudi delo Združenja rezervnih oficirjev in da jim bo omogočena polna udeležba pri teoretičnem in praktičnem izpopolnjevanju vojaškega znanja. Potrebno bi bilo tudi, da bi se večkrat predvajali vojaški strokovni filmi in organizirale praktične vaje, ki naj bi bile povezane z izleti v partizanske kraje.

Dnevne vesti

- KOLEDAR**
Ponedeljek, 9. marca: Frančiška. Torek, 10. marca: 40. muč., Viktor, Danijar.
- SPOMINSKI DNEVI**
9. III. 1848. — Revolucija na Dunaju. 9. III. 1945. — Bombardiranje Ljubljane. Pri tem je bila poškodovana Tobačna tovarna in vilska četrt na Mirju.
- GLEDALIŠČE**
DRAMA
Ponedeljek, 9. Zaprtlo. Torek, 10. ob 20: Linhart: Matiček se ženi. Premiera. Slavnostna predstava ob 60-letnici Slovenskega (deželnega) gledališča. (V oglednem gledališču)
Sreda, 11. marca ob 20: Linhart: Matiček se ženi. Abonma red B. Četrtek, 12. marca ob 20: Gogolj: Revizor. Abonma red F.
- OPERA**
Ponedeljek, 9. Zaprtlo. Torek, 10. ob 20: Linhart: Matiček se ženi. Premiera. Slavnostna predstava ob 60-letnici Slovenskega (deželnega) gledališča. (V oglednem gledališču)
Sreda, 11. marca ob 20: N. Krašna: Beraška opera. Abonma red C.
- MESTNO GLEDALIŠČE Ljubljana — Gledališča pasaja**
Torek, 9. marca ob 20: I. Cankar: Lepa Vida. Red TOREK.
Sreda, 11. marca ob 20: I. Cankar: Lepa Vida. Zaključna predstava za TSS.
Četrtek, 12. marca ob 20: C. A. Puget: Srčni dnevi. Zaven.
Petek, 13. marca ob 20: N. Krašna: Draga Ruth. Zaključna predstava za ZSJ.
- OBVESTILA**
Ljubljanski godalni kvartet, edino tovrstno komorno združenje v Sloveniji, koncerta noč ob 20.15 v Filharmoniji in igra Schubertov, Matičev in Bavelov kvartet.
- RADIO**
SPORED ZA PONEDELJEK
Poročila: 5.45, 6.30, 12.30, 15.00, 17.00 in 22.00. 5.30—7.30 Dobro jutro dragi poslušalci. 12.00 Opokdanski koncert. 14.40 Dvajset minut narodnih napevov. 15.30 Solska ura za nižjo stopnjo — Milica Bartenjev: Delavec in fabrikant. 17.10 Zabayne melodije. 17.45 34. lekcija tečajja francoskega jezika — ponovitve. 18.30 Jezikovni pogovori. 18.40 Poje mariborski komorni zbor p. v. Ferda Pirca. 19.00 Radijski dnevnik in objave. 19.20 Glasbena medigra. 19.40 Igra Ljubljanski plesni sektor. 20.00 Okno v svet — Tržaške slike. 20.10 Simfonični koncert Radia Ljubljana — vmes glasbena kronika (Benjamin Britten. Arthur Bliss in Dimitrij Šostakovič). 22.15—23.00 Ritmi in melodije.

UMRLI

Pomocoma je bilo dano za močnega moža STARE TOVETA. Pogreb bo ponedeljek, 8. marca ob pol 15. uri iz Kristofove kapele. 1575:2
Umrla im je moja ljubljena žena, sestra, teta in svakinja JUSTINA LUZAR roj. Orič. Pogreb bo v torek dne 10. marca 1953 ob 15. uri iz Nikolajev mriške veže na Zalah. Zaujoč: moj Vladimir, brate: Franjo, Anton in Lucijan z družinami ter ostalo sorodstvo.

KINO

»UNION«: slovenski film: »Jara gospeca«. Brez tednika. Predstave ob 16, 18.15 in 20.30.
»KOMUNA«: premiera avstrijskega filma: »Eva podujejo raje«. Tednik. Predstave ob 16, 18 in 20.
»SLOGA«: mehih. film: »Canti-fans-musketer«. Brez tednika. Predstave ob 16, 18.30 in 21.
»SOCA«: francoski film: »Mesečni Bonifacija«. Tednik. Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic v vseh kinematografih od 10 do 11 ter od 15 dalje.
»TRIGLAV«: francoski film: »Mesečni Bonifacija«. Tednik. Predstavi ob 18 in 20. Prodaja vstopnic od 17 dalje.
»SISKA«: angleški barvni film: »Hoffmanove pripovedke«. — Brez tednika. Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 15 dalje.
»LITOSTROJ«: angl. film: »Glas v viharju«. Predstava ob 19.30. Prodaja vstopnic eno uro pred pričetkom predstave.
CELJE UNION: angl. film: »Pekel je razporen«.
CELJE DOM: jugoslovanski film: »V vharju«.
KAMNIK: avstrijski film: »Strel skozi okno«.
VEVCE: švicarski film: »Starje v drevju«.
JESENICE — »RADIO«: amer. film: »Viva Zapata«. Predstavi ob 18 in 20.
JESENICE — »PLAVZ«: angl. barvni film: »Trile kvartir«. Predstavi ob 18 in 20. Od torika, dne 31. do četrka, dne 12., ameriški film: »Hiša na 92. cesti«.

Natečaj za najboljša književna, glasbena in strokovna dela študentov

Beograd 8. marca. Glede na letošnji festival študentov beograjske univerze, ki bo od 26. aprila do 9. maja, je beograjski univerzitetni odbor razpisal natečaj za najboljša književna, glasbena in strokovna dela študentov. Hkrati so sklenili, da bodo nagrajena najboljša dela na študentovski likovni razstavi, ki bo prirejena v okviru festivala.

IVO PIRKOVIC DO SLEDIVH RIMSKE VOLKULJE

Mario Roatta je bil že v prvi svetovni vojni štabni častnik. Leta 1918 je na francoskem bojišču načeloval divizijskemu štabu. Pozneje so ga poslali kot vojaškega atašeja v Varšavo. Leta 1934 pa mu je Benito Mussolini poveril vojaško obveščevalno službo, Servizio Informazioni Militari (SIM), ki ji je general Roatta dal po lastni izjavi bolj »policijski« značaj; iz navadne špijsonske službe jo je spremenil v mednarodno strahovalno organizacijo. Izbirati namreč drugačne načine od metod francoskega »Drugega biroja« ali angleškega »Intelligence Service« — opravičuje general Zanussi svojega starega prijatelja —, »bi bilo, kakor če bi se z lahkimi palicami za izprehajanje vrgli na sovražnika, oboroženega s tanki, ali kakor če bi namesto policajev poslali zoper zločince pobožne člane kake bratovščine.«

z et, minister grof Galeazzo Ciano, podtajnik zunanega ministrstva in pozneje italijanski poslanik v Washingtonu Fulvio Suvich, načelnik Cianoovega ministrstva general Alberto Pariani, Filippo Anfuso, ki je bil pozneje, za saloske republike, Mussolinijev poslanik v Berlinu, polkovnik kraljevih karabinjerjev Santo Emanuele, major Umberto Navale, uradnik zunanega ministrstva Paolo Cortese, ki je bil po kapitulaciji Italije Mussolinijev poslanik v Bratislavi, kraljevi namestnik v Albaniji Francesco Jacomoni in še drugi, katerih imena bomo čuli pozneje.

Tisti čas, v letu 1934, so pri Ventimigliji, blizu francoske meje, našli ubitega ruskega državljana Nakitina. Njegova skrivnost — prihajal je iz Moskve s posebno nalogo — in skrivnost njegove smrti pa je ostala zaklenjena v varnih predalih majorja Umberta Navala v rimskih uradih SIM. Se več. Major Navale je storil vse, da je francoskim oblastem zmedel sledi, ki so se za morilci izgubljale onkraj meja, v francosko deželo.

Major Navale je namreč odkril, da so Nakitina ubili laški »duhovni sorodniki« iz skrivne francoske organizacije »cagoulardov« ali »kapucarjev«, ki so pripravljali fašistično vstajo v Franciji.

Kmalu po tistem se je v razkošnem salonu Grand Hotela v letoviškem San Remu na Rivieri, kjer se zbirajo milijonarji in pustolovci z vsega sveta, sešla slumljiva družba. V civilnih oblekah so se skrivali polkovnik Santo Emanuele, major Navale, Filippo Anfuso iz rimskega zunanega ministrstva in odposlanci francoskih »kapucarjev«. Le-ti so Italijanom povedali, da jim načelujeta stari maršal Pétain in admiral Darlan. Cilj da jim je diktatura, ki naj bi bila podobna Mussolinijevi in naj bi se politično obrnila zoper Angleže. »Kapucarji« so Italijane za-

prosili zaveznitva in želeli rimsko pomoč vsake vrste, zlasti v orožju. Sporazumeli so se, da jim bodo Italijani blizu francoske meje pripravili skrivno skladišče orožja; vendar Italijani glede tega pozneje menda niso držali besede.

Odposlanci italijanske »Vojaške obveščevalne službe« in francoskih »kapucarjev« so se pozneje sešli še v Nici in v hotelu Royal v Rimu. Sedaj so tudi Italijani zahtevali pomoč »kapucarjev«; v Franciji je živelo nekaj Italijanov, izgnancev, nevernih sovražnikov Mussolinijevega samodrstva. 9. junija 1937 sta v zapadnofrancoskem mestecu Bagnoles sur l'Orne padla pod bodali zakrinkanih »kapucarjev« brata Nelli in Carlo Rosselli in neki Bonomini, duše italijanske izgnanske organizacije Giustizia e Libertà. Med morilci je bil tudi preoblečen italijanski karabinjer, kapitan Manlio Petrianni. V rimskem uradu Vojaške obveščevalne službe pa so tri spise iz svežnja »Posebne akcije proti nezazelenim osebam« odložili ad acta.

1 Giacomo Zanussi, prav tam, str. 140.

Kako je z našo turistično-propagandno dejavnostjo

V nasprotju s prejšnjimi leti ko so imela naša tujsko-prometna podjetja in organizacije (hoteli, gostišča, Putnik itd.) vedno dovolj gostov in se jim s propagando ni bilo treba prizadevati, da jih privabijo, ugotovimo lahko letos na področju izdajanja prospektov, turističnih brošur, plakatov itd. tako živahnost dejavnosti, kakor je nismo poznali niti pred vojno.

Med ustanovami oziroma organizacijami, ki so se lotile tega dela, niso le take, ki jim mora biti takšna propaganda pravzaprav med glavnimi dejavnostmi (tu mislimo na zvezni Zavod za napredek turizma in gostinstva ter na Turistično zvezo Slovenije), temveč tudi hoteli in društva ter končno Putnik Ljubljana kot tak. Slednji ima v ta namen poseben biro za propagando, ki ni samo založnik turističnih publikacij, temveč prevzema tudi naročila, ki jih izpolnjuje tako glede opreme kakor slikovnega materiala tako kakovostno, da ima odjemalce tudi v drugih naših republikah. (Ta biro je kot prevzemnik del izdelal vse spodaj navedene publikacije).

Po naročilu že omenjenega zavoda v Beogradu sta izšli v nakladi po 145.000 izvodov v več jezikih dve propagandni brošurici: a Sloveniji in Srbiji. Obe sta opremljeni z lepimi slikami v barvni tisk, ki pa ju je Umetniški zavod za litografijo. Razen tega bo ta zavod verjetno naročil tudi izdelavo prospekta za Dubrovnik.

Med najbolj delavnimi je glede izdajanja turistično-propagandne nedvomno Turistična zveza Slovenije. Ta je doslej izdala »Slovenija pozimic« v 5000 izvodih in štiri jezikih, itinerar za avtomobilsko vožnje z natančnim grafičnim in besednim opisom 8 avtomobilskih prog (Koren-Ljubljana, Lesce-Savica, Kranjska gora-Radrtor, Sežana-Ljubljana, Sentilj-Ljubljana, Vič na meji pri Labodu-Ljubljana, Celje (čez Rogaško Slatino, Borl in Radence) Maribor in Ljubljana-Zagreb) v 10.000 izv. v angleščini in nemščini, prospekt »Dolenjska« v 5000 izvodih in v enaki nakladi prav lep prospekt letovišča Borl nad Dravo ob cesti Ptui-Zavrč (v treh jezikih).

Razen tega so po naročilu TZS v delu turistični plakat, ki bo prikazoval značilnosti Slovenije, prospekt o ribarstvu v Sloveniji v treh jezikih, namenjen predvsem tujini, in prospekt Gornjesavske doline. Ta zveza je naročila pri biroju tudi 120.000 fotografij - razglednic naših najlepših turističnih krajev in nalepnice za avtomobile s prelazi Podkoren, Jezersko in Ljubelj ter Postojno.

Med založniki srečamo tudi Gostinsko zbornico LR Slovenije. Okrog srede marca bo izšel prvič v zgodovini našega turizma v 10.000 izvodih na 64 straneh »Hotelski vodnik« z vsemi podatki o gostiščih v Sloveniji, s slikami gostišč in pokrajini ter pregledno karto Slovenije. Pred gostišči bodo ustrezni mednarodni znaki, sicer pa bo besedilo vodnika v slovenščini, angleščini, francoščini in nemščini.

Tudi Uprava kraških jam ne drži križem rok. Z besedilom v 6 jezikih in lepimi fotografijami ter opisom znamenitosti v sosesčini (Skocjanskih jam pri Divači, Rakove doline in Predjamskega gradu) je že izdala v 45.000 izvodih prospekt, ki bo nedvomno povečal zanimanje turistov za te bisere naše ožje domovine, kmalu pa se bo pojavil na javnih mestih doma in v tujini velik reprezentativen plakat Postojnske jame.

S posebnim priznanjem je treba tu omeniti tudi nekatera manjša društva, ki so pokazala za razvijanje turizma s propagando te vrste izreden smisel. Tako je že izdalo sicer skromen, vendar lep in pregleden prospekt v srbskem jeziku Turistično društvo v Bohinju, v delu pa je prospekt, ki ga je naročilo Planinsko in turistično društvo Zeleniški (za Selsko društvo v 6.000 izvodih).

Končno naj omenimo še gostinska podjetja, ki so se tudi lani, točja in neurja so v preteklem poletju povzročili povsod po svetu precejšnjo škodo. Ta škoda pa se zdela ne do seže izgub, ki jih utrpeli poljedelstvo in gozdarstvo od drugih škodljivcev. Gozdne in poljske škodljivce uničujejo v zadnjih letih iz letal, ki v nizkem poletju sipljejo strupene praške na ogrožene pokrajine. Toda kaj je to proti 20.000 škodljivcem žuželčnega rodu, ki so trditvi entomologov uničili več blaga in človeških življenj kakor vse vojne, povodnji, potresi in lakote v zgodovini človeštva skupaj.

Prvi poskus človekove borbe zoper rastlinske škodljivce s kemičnimi sredstvi segajo v leto 1869. Takrat so v Ameriki prvič uporabljali strup, pariško, modro barvo, in sele okrog leta 1890 so osnovali državne zavode, ki so se začeli baviti z zaščito rastlinstva. Po prvi svetovni vojni je prišlo do mednarodnega sodelovanja in do enotne zakonodaje.

Med obema svetovnima vojnama je Nemčija bila glavno središče fitopatološke dejavnosti na svetu. Danes vodijo v tej borbi Združene države Amerike. Danes že imamo trs, ki je odporen proti trtni uši, in krompir, ki se ga kolaradski hrošč ne loti. Desettisoči znanstvenikov po vsem svetu so v službi zatiranja rastlinskih škodljivcev.

Uporaba strupov je včasih škodljiva človeku in živalim, med žuželkami pa so tudi take, ki jih sodobna znanost uporablja pri biološkem iztrebljanju med seboj. Nekaj primerov: Kalifornijske nasade je ogrožala posebna vrsta uši, ki je prišla iz Avstralije. Ta škodljivca se je tako naglo množil in obenem je takoj kljuboval vsem zatirnim sredstvom, da je bilo sadjarstvo in največji nevarnost. Znanstveniki so ugotovili, da uš v svoji domovini Avstraliji ne povzroča nobene škode, medtem ko se njena požrešnost v Kaliforniji razvija v pravo katastrofo. Iz tega so pravilno sklenili, da mora imeti v Avstraliji sovražnika, ki ga v Kaliforniji nimajo. Tega sovražnika je bilo treba najti. Entomolog Koebele ga je našel. Bil je to majhen hrošček, ki uničuje ličinke te uši. Kakih sto teh hroščkov je prenesel na oranžno drevo, ki so ga uši že skoraj popolnoma uničile. V enem poletju so se hroščki namnožili na 11.000, drevo je ponovno oživel in dajalo obilen sad. Nato so te koristne hroščke razdelili po plantažah in ogromno bogastvo Kalifornije je bilo rešeno.

Podobno so rešili plantaže sladkornega trsa na Havajih. Nekdo je takrat neznanj rilček je napadel sladkorni trs in ga množično uničeval. Sovražnika so težko našli, ker ga niso poznali nikjer v pradedovini sladkornega trsa in tako niso vedeli, odkod se je vzel. Komčno so ga zasledili na Molukih. V telesa gosnice rilčkarja so odkrili roparsko ličinko, ki se je hranila z mesom svojega živega gospodarja. Iz ličinke se je razvila mušica, ki jo znesla jajčka v ličinke rilčkarja. Ko so mušice prenesli na Havaje, je bil sladkorni trs v dveh letih rešen.

Ki je pozneje na otokih Fidži uničeval škrlatni molj plantaže kofre, so prinesli iz Malake drobne letече parazite teh moljev in kopra-palme so bile v treh letih zdrave. Od Grönlandije do Tibeta iščejo zaveznike proti neželjenim rastlinskim škodljivcem. Stotisoče in milijone majhnih osic, Trichogramma minutus, so vzredili ameriški državni zavodi in jih spustili v sadovnjake, kjer so naravni sovražniki ogromnega števila škodljivcev sadnega

lahko prepriča, saj ga pošteno stresa, če zaplava v njegovo bližino. Čudno je, da ti studenci ob obali ne presahnejo niti v največji in najbolj dolgostrajni suši. Zagonetno je, odkod voda priteka, kajti na otoku ni strnjanih gozdov in, kolikor je videti, tudi ne vododržnih plasti laporov. Tudi to ni verjetno, da bi imeli studenci svoj izvor na oddaljeni celini, ker so bile geološke plasti pretrgane, ko so se današnji otoki odtrgali od celine.

Stoletja za stoletjem so ljudje opazovali komaj nekaj metrov od morske obale bogat izvir, ki si niso vedeli pomagati. Gradili so kapnice in v njih lovili deževnico, ki pa se je včasih izčrpala. Bili so ob bogatem izviru — dobesečno žejni vode.

Ze pred 18 leti je ing. Segvič, danes sodelavec Tehnične visoke šole v Beogradu, gojil v sebi željo, zajeti take izvire žive vode. To je bila izvirna zamisel na Jadranu. Prav tako pa se ni mogla in tudi ni smela zlahka uresničiti.

Tik ob mestecu Postira na Braču, ravno nasproti Omišu, je krasen, lepo pogozden zaliv Prvja. Tukaj je močan podmorski izvir, ki je v petih kurkih udarjal iz morskega dna, niti 10 m daleč od obale, komaj 2 m pod morsko gladino. Leta 1951 je ing. Segvič prvič poskušal uresničiti svojo zamisel. Najprej je dokazal, da je voda popolnoma čista in pitna. Toda daleč ni prišel, ker ni dobil potrebne opreme in orodja. V avgustu I. 1952

Studeneec z morskega dna

Nov način preskrbe s pitno vodo

Vzdolž dalmatinske obale, od Splita pa skoraj do Makarske, leži Brač, največji otok Dalmacije, ki ima 400 kvadratnih km površine. Dvajset mestec in manjših naselij je na otoku. Nekatera so znana tudi slovenskim letoviščarjem kot na primer Sutivan, Supetar, Milna, Bol.

Posebnost Brača je v tem, da je le eno samo mesto med vsemi tako srečno, da je preskrbljeno s studencico. Vsa ostala mesta in vasi pa so brez izvirkov. Zato lovijo deževnico v neštete hišne kapnice, pa tudi v velike javne rezervoarje, odkoder jo vodijo po ceveh v naselja. Vendar zadostuje ta preskrba le v normalno suhih poletjih, ko ne pade dežja po 2 do 3 mesece. Od dolgostrajnejših sušah pa vode kmalu zmanjka in tedaj morajo cisterne — tanderji skrbeti za dovolj vode iz Splita, iz starega Dioklecianovega vodovoda. Podobne razmere glede pitne vode so tudi po ostalem delu Primorja, nekje je večji, drugod v manjši meri.

Pomanjkanje vode občutijo posebno obmorska naselja na otoku, kjer pade letno komaj 800 mm dežja (Ljubljana ga ima skoraj trikrat toliko), dočim ga ima notranjost otoka zaradi večje nadmorske višine in večjih padavin 1200 mm. Tam je tudi čez poletje navadno več dežja kot na obali.

Zanimivo je, da ob obali na morskoi površini ponekod lahko opaziš, kako nekaj kaha. To je podmorski izvir, ki udarja z dan z vso silo. Kopalce se o tem

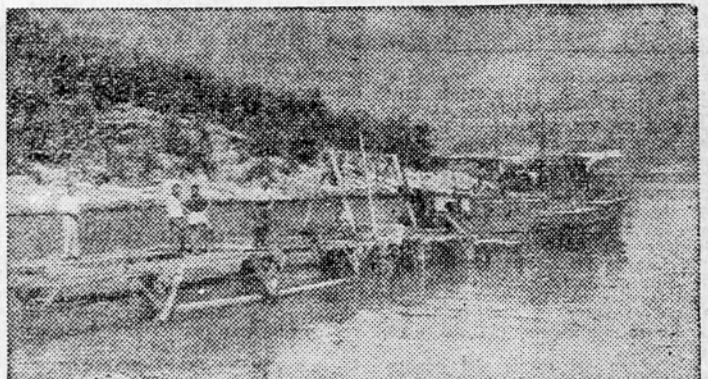
do, plenijo češnje ali pobirajo komaj posejano seme. Toda to je malenkost v primeri z njihovo koristnostjo. Toda čeprav uničuje žuželke dobro petino vsega poljskega pridelka, ne smemo pozabiti, da je pridelek močno odvisen prav od sodelovanja žuželk. Brez tega sodelovanja ne bi bilo bombaža, naše najvažnejše tekstilne surovine ne bi bilo naravne svile brez svileprejke.

Ko so v Nov. Zelandiji začeli rediti ovce in so za njihovo krmo posejali rdečo deteljo, se je ta zaplodila šele, ko so iz Evrope prenesli čmrlje. Samica molja zneslo povprečno 100 jajčec in pri štirih rodovih znaša v enem letu potomstvo ene samice fantastično število 470.000 moljev. 470.000 moljevih ličink požre 46,5 kg volne. Točko volne, iz katere so volna in dlaka sestavljeni. Bilo je treba torej najti način, da napravijo to roževino neuzitno. Po dolgoletnih poskusih in najožjem sodelovanju med zoologi in kemiki, tekstilniki in barvarskimi strokovnjaki je to tudi uspelo. Leta 1928 so volno pripravili z »Eulanom«. Dve leti pozneje so to sredstvo izpopolnili tako, da so tkanino že v tovarni imulzirali proti moljem. Zdej je tako obdelana volnena tkanina varna pred molji.

Boj proti škodljivim žuželkam se nadaljuje. Uspeh v tem boju so vidni, vendar bo treba še mnogo truda do popolne zmage nad njimi, če je to sploh možno.

Tako bo z razmeroma majhnimi stroški dobra pitna voda ob vsakem času polnila rezervoarje mesta Postira za potrebe ljudi, živali in vrtov. Teh rezervoarjev deževnice v zadnjih letih zaradi pičilnih padavin sploh ni mogla nikdar napolniti.

Marsikaj je na našem plavem Jadranu podobno studenc v zalivu Prvja. Ostaja neizkoriščeno in čaka pravega človeka, da stvar zajame v prid skupnosti. Saj ni potrebno, da bi bili ob kruhu lačni in ob izvirku še nadalje žejni.

Skupina ing. Segoviča pri delu. Pod mostom podmorski vrelce pitne vode

Žuželka, sovražnik in prijatelj človeka

do, plenijo češnje ali pobirajo komaj posejano seme. Toda to je malenkost v primeri z njihovo koristnostjo. Toda čeprav uničuje žuželke dobro petino vsega poljskega pridelka, ne smemo pozabiti, da je pridelek močno odvisen prav od sodelovanja žuželk. Brez tega sodelovanja ne bi bilo bombaža, naše najvažnejše tekstilne surovine ne bi bilo naravne svile brez svileprejke.

Ko so v Nov. Zelandiji začeli rediti ovce in so za njihovo krmo posejali rdečo deteljo, se je ta zaplodila šele, ko so iz Evrope prenesli čmrlje. Samica molja zneslo povprečno 100 jajčec in pri štirih rodovih znaša v enem letu potomstvo ene samice fantastično število 470.000 moljev. 470.000 moljevih ličink požre 46,5 kg volne. Točko volne, iz katere so volna in dlaka sestavljeni. Bilo je treba torej najti način, da napravijo to roževino neuzitno. Po dolgoletnih poskusih in najožjem sodelovanju med zoologi in kemiki, tekstilniki in barvarskimi strokovnjaki je to tudi uspelo. Leta 1928 so volno pripravili z »Eulanom«. Dve leti pozneje so to sredstvo izpopolnili tako, da so tkanino že v tovarni imulzirali proti moljem. Zdej je tako obdelana volnena tkanina varna pred molji.

Boj proti škodljivim žuželkam se nadaljuje. Uspeh v tem boju so vidni, vendar bo treba še mnogo truda do popolne zmage nad njimi, če je to sploh možno.

do, plenijo češnje ali pobirajo komaj posejano seme. Toda to je malenkost v primeri z njihovo koristnostjo. Toda čeprav uničuje žuželke dobro petino vsega poljskega pridelka, ne smemo pozabiti, da je pridelek močno odvisen prav od sodelovanja žuželk. Brez tega sodelovanja ne bi bilo bombaža, naše najvažnejše tekstilne surovine ne bi bilo naravne svile brez svileprejke.

Ko so v Nov. Zelandiji začeli rediti ovce in so za njihovo krmo posejali rdečo deteljo, se je ta zaplodila šele, ko so iz Evrope prenesli čmrlje. Samica molja zneslo povprečno 100 jajčec in pri štirih rodovih znaša v enem letu potomstvo ene samice fantastično število 470.000 moljev. 470.000 moljevih ličink požre 46,5 kg volne. Točko volne, iz katere so volna in dlaka sestavljeni. Bilo je treba torej najti način, da napravijo to roževino neuzitno. Po dolgoletnih poskusih in najožjem sodelovanju med zoologi in kemiki, tekstilniki in barvarskimi strokovnjaki je to tudi uspelo. Leta 1928 so volno pripravili z »Eulanom«. Dve leti pozneje so to sredstvo izpopolnili tako, da so tkanino že v tovarni imulzirali proti moljem. Zdej je tako obdelana volnena tkanina varna pred molji.

Boj proti škodljivim žuželkam se nadaljuje. Uspeh v tem boju so vidni, vendar bo treba še mnogo truda do popolne zmage nad njimi, če je to sploh možno.

do, plenijo češnje ali pobirajo komaj posejano seme. Toda to je malenkost v primeri z njihovo koristnostjo. Toda čeprav uničuje žuželke dobro petino vsega poljskega pridelka, ne smemo pozabiti, da je pridelek močno odvisen prav od sodelovanja žuželk. Brez tega sodelovanja ne bi bilo bombaža, naše najvažnejše tekstilne surovine ne bi bilo naravne svile brez svileprejke.

Ko so v Nov. Zelandiji začeli rediti ovce in so za njihovo krmo posejali rdečo deteljo, se je ta zaplodila šele, ko so iz Evrope prenesli čmrlje. Samica molja zneslo povprečno 100 jajčec in pri štirih rodovih znaša v enem letu potomstvo ene samice fantastično število 470.000 moljev. 470.000 moljevih ličink požre 46,5 kg volne. Točko volne, iz katere so volna in dlaka sestavljeni. Bilo je treba torej najti način, da napravijo to roževino neuzitno. Po dolgoletnih poskusih in najožjem sodelovanju med zoologi in kemiki, tekstilniki in barvarskimi strokovnjaki je to tudi uspelo. Leta 1928 so volno pripravili z »Eulanom«. Dve leti pozneje so to sredstvo izpopolnili tako, da so tkanino že v tovarni imulzirali proti moljem. Zdej je tako obdelana volnena tkanina varna pred molji.

Boj proti škodljivim žuželkam se nadaljuje. Uspeh v tem boju so vidni, vendar bo treba še mnogo truda do popolne zmage nad njimi, če je to sploh možno.

do, plenijo češnje ali pobirajo komaj posejano seme. Toda to je malenkost v primeri z njihovo koristnostjo. Toda čeprav uničuje žuželke dobro petino vsega poljskega pridelka, ne smemo pozabiti, da je pridelek močno odvisen prav od sodelovanja žuželk. Brez tega sodelovanja ne bi bilo bombaža, naše najvažnejše tekstilne surovine ne bi bilo naravne svile brez svileprejke.

Ko so v Nov. Zelandiji začeli rediti ovce in so za njihovo krmo posejali rdečo deteljo, se je ta zaplodila šele, ko so iz Evrope prenesli čmrlje. Samica molja zneslo povprečno 100 jajčec in pri štirih rodovih znaša v enem letu potomstvo ene samice fantastično število 470.000 moljev. 470.000 moljevih ličink požre 46,5 kg volne. Točko volne, iz katere so volna in dlaka sestavljeni. Bilo je treba torej najti način, da napravijo to roževino neuzitno. Po dolgoletnih poskusih in najožjem sodelovanju med zoologi in kemiki, tekstilniki in barvarskimi strokovnjaki je to tudi uspelo. Leta 1928 so volno pripravili z »Eulanom«. Dve leti pozneje so to sredstvo izpopolnili tako, da so tkanino že v tovarni imulzirali proti moljem. Zdej je tako obdelana volnena tkanina varna pred molji.

Boj proti škodljivim žuželkam se nadaljuje. Uspeh v tem boju so vidni, vendar bo treba še mnogo truda do popolne zmage nad njimi, če je to sploh možno.

do, plenijo češnje ali pobirajo komaj posejano seme. Toda to je malenkost v primeri z njihovo koristnostjo. Toda čeprav uničuje žuželke dobro petino vsega poljskega pridelka, ne smemo pozabiti, da je pridelek močno odvisen prav od sodelovanja žuželk. Brez tega sodelovanja ne bi bilo bombaža, naše najvažnejše tekstilne surovine ne bi bilo naravne svile brez svileprejke.

Ko so v Nov. Zelandiji začeli rediti ovce in so za njihovo krmo posejali rdečo deteljo, se je ta zaplodila šele, ko so iz Evrope prenesli čmrlje. Samica molja zneslo povprečno 100 jajčec in pri štirih rodovih znaša v enem letu potomstvo ene samice fantastično število 470.000 moljev. 470.000 moljevih ličink požre 46,5 kg volne. Točko volne, iz katere so volna in dlaka sestavljeni. Bilo je treba torej najti način, da napravijo to roževino neuzitno. Po dolgoletnih poskusih in najožjem sodelovanju med zoologi in kemiki, tekstilniki in barvarskimi strokovnjaki je to tudi uspelo. Leta 1928 so volno pripravili z »Eulanom«. Dve leti pozneje so to sredstvo izpopolnili tako, da so tkanino že v tovarni imulzirali proti moljem. Zdej je tako obdelana volnena tkanina varna pred molji.

Boj proti škodljivim žuželkam se nadaljuje. Uspeh v tem boju so vidni, vendar bo treba še mnogo truda do popolne zmage nad njimi, če je to sploh možno.

Naslovnica stran propagandne brosure za letovišče Borl nad Dravo (ob cesti Ptui-Zavrč): amorček — detajl z borlskega gradu

Suše, požari in povodnji pustošijo Avstralijo

Stražna suša, ki je v preteklem poletju zajela tudi vso Avstralijo, je nanela živinoreji ogromno škodo. Skoraj nenadomestljivo škodo pa povzročajo vsakodnevni požari, ki baje sami od sebe nastanejo in se z demoksičnim naglim širijo, da jih je nemogoče omejiti ali pogasiti. Skoraj leto dni ni deževalo v Severni Queenslandi, kjer se pasle nepregledne črede goveje živine. Množični pogin goved je trajal več mesecev in črna mesa je naglo poskočila, da o prejšnjem velikem izrodu sploh ne govorimo. Veliko čred so rešili na ta način, da so jih z vso naglico prepeljali v kraje, ki so jih iz hitro izviranih studenc skropili. Tež suši se pridružili nazadnje še ogenj. Čelo v hladnih gozdovih New South Walesa in Victorije uničujejo požari dan za dnem velikanske čezdove.

V zadnjih mesecih so poslali skrbno nadzorovani državni gozdovi v New South Walesu žrte požarov. V predmestjih Sidneya so nenadni požari uničili več sto enodružinskih hiš. Velika mešca, kakor delavska naselja premovalnikov Lithgow so bila nekoga dne obdana z velikanskimi oblaki dima in je z velik, težavno je hitro mobilizirano prebivalstvo moglo ustaviti požar, ki je bil zajel prve predmestne hiše. Gozdovi izgavec, ki so jih na glem krasu smodnih planin pred leti z ogromnimi stroški nasadili, so rakovoloček sekspredirnik, ki jih pripredajo prestrašeni gozdni delavci in pastirji, ki so se še pravčasno rešili. Požari na obsežnih pašnikih na zahodu Walesa so obkrožili ogromne črede ovac in jih zažgali. Iz gozdov veliko

razvodnice so požari prihrumeli na vetrovne vrhove in požarili farme in gospodarstva, preden je prišla pomoč. Točnih podatkov se ni, vendar je znano, da še vedno gori zdaj tu, zdaj tam. Človeški žrtev je bilo iz zemlje ali pa jim okrog debela prerežejo skorjo, da odmro. Na koncu požarje še travnike, da bi jih s pepelom pognojili pred deževnim časom. V mnogih primerih izgube požarige oblast nad ognjem in katastrofa je nezogiba.

Avstralsko grmovje (bush), romantični prikljaki nizki avstralski gozd, s tisoči grmovi, podrastom in cvetličami ogenj ne more popolnoma uničiti. Čez nekoliko tednov že požene iz počnih ostankov in korenin novo življenje in samo pepel, ki še tu in tam pokriva zemljo, pričča o uničevalnem ognju, ki je od besnel. Gozdove z nvoženimi drevesnimi vrstami iz Evrope in Amerike ogenj povsem uniči, ker nimajo toliko lastne vlage v sebi, da bi se jim vsaj korenine ohranile. Domači eukaliptovski dreves pa, ki so preživela že nešteto požarov, ogenj ne more uničiti.

razvodnice so požari prihrumeli na vetrovne vrhove in požarili farme in gospodarstva, preden je prišla pomoč. Točnih podatkov se ni, vendar je znano, da še vedno gori zdaj tu, zdaj tam. Človeški žrtev je bilo iz zemlje ali pa jim okrog debela prerežejo skorjo, da odmro. Na koncu požarje še travnike, da bi jih s pepelom pognojili pred deževnim časom. V mnogih primerih izgube požarige oblast nad ognjem in katastrofa je nezogiba.

Avstralsko grmovje (bush), romantični prikljaki nizki avstralski gozd, s tisoči grmovi, podrastom in cvetličami ogenj ne more popolnoma uničiti. Čez nekoliko tednov že požene iz počnih ostankov in korenin novo življenje in samo pepel, ki še tu in tam pokriva zemljo, pričča o uničevalnem ognju, ki je od besnel. Gozdove z nvoženimi drevesnimi vrstami iz Evrope in Amerike ogenj povsem uniči, ker nimajo toliko lastne vlage v sebi, da bi se jim vsaj korenine ohranile. Domači eukaliptovski dreves pa, ki so preživela že nešteto požarov, ogenj ne more uničiti.

razvodnice so požari prihrumeli na vetrovne vrhove in požarili farme in gospodarstva, preden je prišla pomoč. Točnih podatkov se ni, vendar je znano, da še vedno gori zdaj tu, zdaj tam. Človeški žrtev je bilo iz zemlje ali pa jim okrog debela prerežejo skorjo, da odmro. Na koncu požarje še travnike, da bi jih s pepelom pognojili pred deževnim časom. V mnogih primerih izgube požarige oblast nad ognjem in katastrofa je nezogiba.

Avstralsko grmovje (bush), romantični prikljaki nizki avstralski gozd, s tisoči grmovi, podrastom in cvetličami ogenj ne more popolnoma uničiti. Čez nekoliko tednov že požene iz počnih ostankov in korenin novo življenje in samo pepel, ki še tu in tam pokriva zemljo, pričča o uničevalnem ognju, ki je od besnel. Gozdove z nvoženimi drevesnimi vrstami iz Evrope in Amerike ogenj povsem uniči, ker nimajo toliko lastne vlage v sebi, da bi se jim vsaj korenine ohranile. Domači eukaliptovski dreves pa, ki so preživela že nešteto požarov, ogenj ne more uničiti.

razvodnice so požari prihrumeli na vetrovne vrhove in požarili farme in gospodarstva, preden je prišla pomoč. Točnih podatkov se ni, vendar je znano, da še vedno gori zdaj tu, zdaj tam. Človeški žrtev je bilo iz zemlje ali pa jim okrog debela prerežejo skorjo, da odmro. Na koncu požarje še travnike, da bi jih s pepelom pognojili pred deževnim časom. V mnogih primerih izgube požarige oblast nad ognjem in katastrofa je nezogiba.

Avstralsko grmovje (bush), romantični prikljaki nizki avstralski gozd, s tisoči grmovi, podrastom in cvetličami ogenj ne more popolnoma uničiti. Čez nekoliko tednov že požene iz počnih ostankov in korenin novo življenje in samo pepel, ki še tu in tam pokriva zemljo, pričča o uničevalnem ognju, ki je od besnel. Gozdove z nvoženimi drevesnimi vrstami iz Evrope in Amerike ogenj povsem uniči, ker nimajo toliko lastne vlage v sebi, da bi se jim vsaj korenine ohranile. Domači eukaliptovski dreves pa, ki so preživela že nešteto požarov, ogenj ne more uničiti.

razvodnice so požari prihrumeli na vetrovne vrhove in požarili farme in gospodarstva, preden je prišla pomoč. Točnih podatkov se ni, vendar je znano, da še vedno gori zdaj tu, zdaj tam. Človeški žrtev je bilo iz zemlje ali pa jim okrog debela prerežejo skorjo, da odmro. Na koncu požarje še travnike, da bi jih s pepelom pognojili pred deževnim časom. V mnogih primerih izgube požarige oblast nad ognjem in katastrofa je nezogiba.

Avstralsko grmovje (bush), romantični prikljaki nizki avstralski gozd, s tisoči grmovi, podrastom in cvetličami ogenj ne more popolnoma uničiti. Čez nekoliko tednov že požene iz počnih ostankov in korenin novo življenje in samo pepel, ki še tu in tam pokriva zemljo, pričča o uničevalnem ognju, ki je od besnel. Gozdove z nvoženimi drevesnimi vrstami iz Evrope in Amerike ogenj povsem uniči, ker nimajo toliko lastne vlage v sebi, da bi se jim vsaj korenine ohranile. Domači eukaliptovski dreves pa, ki so preživela že nešteto požarov, ogenj ne more uničiti.

razvodnice so požari prihrumeli na vetrovne vrhove in požarili farme in gospodarstva, preden je prišla pomoč. Točnih podatkov se ni, vendar je znano, da še vedno gori zdaj tu, zdaj tam. Človeški žrtev je bilo iz zemlje ali pa jim okrog debela prerežejo skorjo, da odmro. Na koncu požarje še travnike, da bi jih s pepelom pognojili pred deževnim časom. V mnogih primerih izgube požarige oblast nad ognjem in katastrofa je nezogiba.

Avstralsko grmovje (bush), romantični prikljaki nizki avstralski gozd, s tisoči grmovi, podrastom in cvetličami ogenj ne more popolnoma uničiti. Čez nekoliko tednov že požene iz počnih ostankov in korenin novo življenje in samo pepel, ki še tu in tam pokriva zemljo, pričča o uničevalnem ognju, ki je od besnel. Gozdove z nvoženimi drevesnimi vrstami iz Evrope in Amerike ogenj povsem uniči, ker nimajo toliko lastne vlage v sebi, da bi se jim vsaj korenine ohranile. Domači eukaliptovski dreves pa, ki so preživela že nešteto požarov, ogenj ne more uničiti.

Naši Črnci v Ulcinju

Tujci imenujejo Jugoslavijo deželo nasprotij... Za to so tudi razlogi, kajti glede na lepoto, raznolikost, klimatske razmere krajev in ljudi je res redko kje na svetu najti taka nasprotja. Vzemimo le sedanji čas: naše hribe pokriva še visoka snežna odeja, smučarske tekme se vrste druga za drugo, v črnog. Primorju okrog Ulcinja in Budve pa se že koplejje v morju prvi kopalci, cveto marelice in dateljni, ljudje se sprehajajo v lahkih suknjičih in celih v srajcah... Toda koliko je še drugih posebnosti, ki jih ustvarjajo podnebje, planine, nižine, ljudstva, ljudski običaji, folklori itd. Če bi hoteli opisati zanimivo

stih kontraste v naši domovini, bi rabili nekaj debelih knjig. Tukaj naj omenimo samo eno posebnost, namreč to, da živijo v naši državi tudi Črnci, in to celo že skoraj dve sto let... Zgodilo se je to v času, ko so plule po morjih samo jadrnice, na prehodu iz 17. v 18. stoletje, ko so bili Dubrovnik, Boka, Ulcinj in druga naša mesta ob morju samostojna in so imela svoje mornarice, ki so bile znane daleč po svetu. Takrat je živel v Ulcinju pom. kapitan Skurla. Na nekem takem potovanju po Sredozemskem morju je pristal v Aleksandriji, kjer je naletel na

nekaj dečkov in deklic, Črncev, ki so bili doma verjetno iz Somalije. Vzel jih je s seboj na ladjo in pripeljal v Ulcinj. Ko so otroci odrasli, so se med seboj poženi, ustanovili svoje domove, se navadili načina dela naših ljudi in postali popolnoma naši. Danes so seveda enakopravni državljani, ki si z delom služijo kruh, nekateri od njih so tudi sodelovali v narodnoosvobodilni borbi.

Seveda so ulcinjski Črnci za turiste, posebej še za tuje turiste, resnična posebnost; tem bolj zato, ker je en Črnc natakark, nek drug ribič, mnogo žena - Črnc pa dela po hotelih. Vsi ti Črnci nosijo še danes ime kapitana Skurle. Črnc, ki ga vidite na sliki pri ribarjenju v Ulcinju, se imenuje Rizo Skurla in nestrpno čaka na začetek turistične sezone...

